

Лекция 5

§5. Неопределен интеграл

1. Определение и основни свойства. Нека функциите $f(x)$ и $F(x)$ са определени в отворения интервал (a, b) . Казва се, че $F(x)$ е **примитивна** на $f(x)$ в интервала (a, b) , когато $F'(x) = f(x)$ за всяко $x \in (a, b)$. Например функцията $F(x) = \sin x$ е примитивна на $f(x) = \cos x$. От дефиницията веднага се вижда, че примитивната не се определя еднозначно. Ако $F(x)$ е една примитивна и C е някаква константа, то функцията $F_1(x) = F(x) + C$ също е примитивна, понеже

$$F_1'(x) = [F(x) + C]' = F'(x) = f(x).$$

По нататък ще докажем, че ако $f(x)$ е непрекъсната в интервала (a, b) , то $f(x)$ има поне една примитивна в (a, b) и всичките примитивни се получават от $F(x)$ чрез добавяне на константа. Съвкупността от всичките примитивни на дадена функция $f(x)$ се нарича **неопределен интеграл** на $f(x)$ и се бележи с $\int f(x)dx$. По този начин за неопределения интеграл имаме

$$\int f(x)dx = F(x) + C,$$

където $F(x)$ е една (коя да е) примитивна на $f(x)$.

Неопределеният интеграл е множество от функции и по тази причина равенството на два неопределени интеграла трябва да се схваща като равенство на множества. Две множества A и B са равни, когато всеки елемент на A принадлежи на B и обратно, всеки елемент на B принадлежи на A . Например неопределеният интеграл от функцията $f(x) = x + 1$ можем да изразим по следните два (както и по други) начина

$$\int (x+1)dx = \frac{x^2}{2} + x + C \text{ и } \int (x+1)dx = \frac{(x+1)^2}{2} + C.$$

Множествата от функции

$$A = \left\{ F(x) \mid F(x) = \frac{x^2}{2} + x + C_1 \right\} \text{ и } B = \left\{ F(x) \mid F(x) = \frac{(x+1)^2}{2} + C_2 \right\},$$

където C_1 и C_2 са произволни константи, са равни. Нека $F(x) \in A$, което означава, че $F(x) = \frac{x^2}{2} + x + C_1$, за някое C_1 . Тогава $F(x) = \frac{(x+1)^2}{2} + C_1 - \frac{1}{2}$, следователно $F(x) \in B$ и като елемент на B се получава при $C_2 = C_1 - \frac{1}{2}$. По същия се проверява, че всеки елемент на B е елемент на A .

Знакът $\int$ се нарича **знак на интеграла**, $f(x)$ се нарича **подинтегрална функция**, а $f(x)dx$ се нарича **подинтегрален израз**, който може да се запише във вида $F'(x)dx$ или $dF(x)$. Операцията за намиране неопределен интеграл от дадена функция се нарича **интегриране** и се явява обратна на операцията диференциране, понеже съгласно определенията

$$\int F'(x)dx = F(x) + C \text{ и } \left(\int f(x)dx \right)' = f(x).$$

При работа с неопределен интеграл както е прието, чрез символа на интеграла $\int f(x)dx$ ще означаваме както съвкупността от всичките примитивни на $f(x)$ така и една конкретна примитивна според обстоятелствата на употреба на интеграла.

Интегрирането притежава следните основни свойства.

Свойство 1. Нека функцията $F(x)$ е диференцируема в отворения интервал Δ .

Тогава

$$(5.1) \quad \int dF(x) = F(x) + C, \quad x \in \Delta.$$

Доказателството на това свойство следва направо от определението, понеже лявата страна на (5.1) всъщност е

$$\int dF(x) = \int F'(x)dx.$$

Свойство 2. Нека $f(x)$ е непрекъсната в отворения интервал Δ . Тогава

$$(5.2) \quad d\left(\int f(x)dx\right) = f(x)dx, \quad x \in \Delta.$$

Формулата (5.2) се отнася за всяка примитивна на $f(x)$ и нейната справедливост също следва направо от определенията.

Свойство 3. Нека $f_1(x)$ и $f_2(x)$ са непрекъснати в отворения интервал Δ . Тогава за неопределения интеграл на функцията $f_1(x) + f_2(x)$ е в сила

$$(5.3) \quad \int [f_1(x) + f_2(x)]dx = \int f_1(x)dx + \int f_2(x)dx, \quad x \in \Delta.$$

Нека $F_1(x)$ е една примитивна за $f_1(x)$, а $F_2(x)$ е една примитивна за $f_2(x)$. Тогава

$$[F_1(x) + F_2(x)]' = F_1'(x) + F_2'(x) = f_1(x) + f_2(x),$$

следователно функцията $F(x) = F_1(x) + F_2(x)$ е една примитивна за $f(x) = f_1(x) + f_2(x)$ и по определение

$$(5.4) \quad \int [f_1(x) + f_2(x)]dx = F(x) + C = F_1(x) + F_2(x) + C.$$

В дясната страна на (5.3) стоят всевъзможни функции от вида

$$(5.5) \quad F_1(x) + C_1 + F_2(x) + C_2.$$

За да завършим доказателството на това свойство, остава да съобразим, че множеството от функции $\{F_1(x) + F_2(x) + C\}$, където C е произволна константа, съвпада с множеството от функции от вида (5.5), където C_1 и C_2 са произволни константи.

Свойство 4. Нека $f(x)$ е непрекъсната в отворения интервал Δ и λ е константа.

Тогава за интеграла на функцията $\lambda f(x)$ имаме

$$(5.6) \quad \int \lambda f(x)dx = \lambda \int f(x)dx, \quad x \in \Delta.$$

Нека $F(x)$ е една примитивна на $f(x)$, $\int f(x)dx = F(x) + C$. Тогава

$$[\lambda F(x)]' = \lambda F'(x) = \lambda f(x),$$

следователно функцията $\lambda F(x)$ е една примитивна за $\lambda f(x)$ и по определение

$$\int \lambda f(x)dx = \lambda F(x) + C.$$

В дясната страна на (5.6) формално стои множеството от функции $\{\lambda F(x) + \lambda C\}$, за което непосредствено се съобразява, че съвпада с множеството от функции $\{\lambda F(x) + C\}$.

Като комбинираме свойствата 3 и 4 получаваме, че **интегрирането е линейна операция**, т.е. интеграл от линейна комбинация е равен на съответната линейна комбинация от интеграли,

$$\int [\lambda_1 f_1(x) + \lambda_2 f_2(x) + \dots + \lambda_n f_n(x)]dx = \lambda_1 \int f_1(x)dx + \lambda_2 \int f_2(x)dx + \dots + \lambda_n \int f_n(x)dx.$$

Нека $dF(x) = f(x)dx$ ($F'(x) = f(x)$). Когато преобразуваме израза $f(x)dx$ във вида $dF(x)$ се казва, че функцията $f(x)$ се **внося под знака на диференциала**, а когато преобразуваме израза $dF(x)$ във вида $f(x)dx$ се казва, че функцията $F(x)$ се **изнася пред знака на диференциала**.

Твърдение 5.1 (смяна на променливата). Нека функцията $f(x)$ е непрекъснатата в отворения интервал Δ_x , а $\varphi(t)$ е непрекъснатата диференцируема в отворения интервал Δ_t , при което $\varphi(\Delta_t) \subset \Delta_x$. Тогава, ако

$$(5.7) \quad \int f(x)dx = F(x) + C,$$

то

$$(5.8) \quad \int f(\varphi(t))\varphi'(t)dt = F(\varphi(t)) + C.$$

Доказателство. Да положим $\Phi(t) = F(\varphi(t))$. Съгласно верижното правило за диференциране на съставни функции имаме

$$\Phi'(t) = F'(\varphi(t))\varphi'(t) = f(\varphi(t))\varphi'(t),$$

понеже по определение $F'(x) = f(x)$. Това показва, че $\Phi(t)$ е една примитивна за функцията $f(\varphi(t))\varphi'(t)$, откъдето следва верността на формулата (5.8). ■

Формулата (5.8) може да се запише във вида

$$\int f(\varphi(t))d\varphi(t) = F(\varphi(t)) + C$$

и да се разглежда като получена от (5.7) след полагането $x = \varphi(t)$ и затова се нарича формула за смяна на променливата.

Важен частен случай на твърдение 5.1 се получава, когато знаем

$$\int f(t)dt = F(t) + C.$$

Тогава след линейната смяна $t = ax + b$, $a \neq 0$, получаваме

$$\int f(ax + b)d(ax + b) = a \int f(ax + b)dx = F(ax + b) + C,$$

следователно

$$\int f(ax + b)dx = \frac{1}{a} F(ax + b) + C.$$

Например за да намерим

$$I = \int \cos(3x + 7)dx$$

извършваме линейната смяна $t = 3x + 7$, след което получаваме

$$\int \cos(3x + 7)dx = \frac{1}{3} \sin(3x + 7) + C.$$

Практически тези действия се извършват по следния начин. Умножаваме и разделяме интеграла I с константата 3, след което получаваме

$$I = \frac{1}{3} \int \cos(3x + 7)d3x.$$

Сега добавяме подходящата константа 7 под знака на диференциала,

$$I = \frac{1}{3} \int \cos(3x + 7)d(3x + 7)$$

и получаваме

$$I = \frac{1}{3} \int \cos(3x + 7)d(3x + 7) = \frac{1}{3} \sin(3x + 7) + C,$$

понеже $\int \cos x dx = \sin x + C$. Тук под знака на диференциала можехме да добавим коя да е друга константа, но само константата 7 върши определена работа при неговото пресмятане. Последното понякога се нарича **правило за адитивната константа**, което означава, че под знака на диференциала можем да добавяме подходяща константа, без да променяме интеграла.

Следните неопределени интеграли се използват често и тяхната вярност се доказва чрез непосредствено прилагане на определенията и формулите за производни на основните елементарни функции.

$$1) \int x^\alpha dx = \frac{x^{\alpha+1}}{\alpha+1} + C, \quad x > 0, \quad \alpha \neq -1.$$

Тази формула е вярна и когато степента позволява функцията $y = x^\alpha$ да бъде определена и за $x \leq 0$. Например

$$\int \sqrt{x} dx = \int x^{\frac{1}{2}} dx = \frac{2}{3} x^{\frac{3}{2}} + C \quad \text{и} \quad \int \frac{dx}{\sqrt[3]{x^2}} = \int x^{-\frac{2}{3}} dx = 3x^{\frac{1}{3}} + C = 3\sqrt[3]{x} + C.$$

$$2) \int \frac{dx}{x+a} = \ln|x+a| + C, \quad x \neq -a,$$

където a е произволна константа. Да положим

$$y = \ln|x+a| = \frac{1}{2} \ln(x+a)^2.$$

Тогава според верижното правило

$$y' = \frac{1}{2} \frac{1}{(x+a)^2} 2(x+a) = \frac{1}{x+a},$$

което доказва формулата. Да подчертаем, че тя е валидна във всеки от двата отворени интервала $(-\infty, -a)$ и $(-a, \infty)$. В частност тук показахме, че ако $y = \ln|x|$, то $y' = \frac{1}{x}$ във всеки от двата интервала $(-\infty, 0)$ и $(0, \infty)$. Например

$$\int \frac{dx}{x} = \ln|x| + C \quad \text{и} \quad \int \frac{dx}{x-3} = \ln|x-3| + C.$$

$$3) \int a^x dx = \frac{a^x}{\ln a} + C, \quad a > 0.$$

В частност

$$\int e^x dx = e^x + C.$$

Например

$$\int 2^x dx = \frac{2^x}{\ln 2} + C.$$

$$4) \int \cos x dx = \sin x + C \quad \text{и} \quad \int \sin x dx = -\cos x + C.$$

$$5) \int \frac{dx}{\cos^2 x} = \operatorname{tg} x + C \quad \text{и} \quad \int \frac{dx}{\sin^2 x} = -\operatorname{ctg} x + C.$$

$$6) \int \frac{dx}{x^2 + a^2} = \begin{cases} \frac{1}{a} \operatorname{arctg} \frac{x}{a} + C \\ -\frac{1}{a} \operatorname{arcctg} \frac{x}{a} + C \end{cases},$$

където $a > 0$. Тук са възможни два отговора. Обикновено се избира първия, т.е. в повечето случаи пишем

$$\int \frac{dx}{x^2 + a^2} = \frac{1}{a} \operatorname{arctg} \frac{x}{a} + C.$$

Например

$$\int \frac{dx}{x^2 + 1} = \operatorname{arctg} x + C \text{ и } \int \frac{dx}{x^2 + 3} = \frac{1}{\sqrt{3}} \operatorname{arctg} \frac{x}{\sqrt{3}} + C.$$

$$7) \int \frac{dx}{\sqrt{a^2 - x^2}} = \begin{cases} \operatorname{arcsin} \frac{x}{a} + C \\ -\operatorname{arc} \cos \frac{x}{a} + C \end{cases},$$

където $a > 0$. Тук също са възможни два отговора, като обикновено се избира първия, т.е. пишем

$$\int \frac{dx}{\sqrt{a^2 - x^2}} = \operatorname{arcsin} \frac{x}{a} + C.$$

Например

$$\int \frac{dx}{\sqrt{1 - x^2}} = \operatorname{arcsin} x + C \text{ и } \int \frac{dx}{\sqrt{4 - x^2}} = \operatorname{arcsin} \frac{x}{2} + C.$$

$$8) \int \frac{dx}{x^2 - a^2} = \frac{1}{2a} \ln \left| \frac{x-a}{x+a} \right| + C,$$

където $a \neq 0$. Тази формула се доказва след интегриране на тъждеството

$$\frac{1}{x^2 - a^2} = \frac{1}{2a} \left[\frac{1}{x-a} - \frac{1}{x+a} \right],$$

$$\int \frac{1}{x^2 - a^2} dx = \frac{1}{2a} \int \frac{dx}{x-a} - \frac{1}{2a} \int \frac{dx}{x+a} = \frac{1}{2a} \ln|x-a| - \frac{1}{2a} \ln|x+a| + C = \frac{1}{2a} \ln \left| \frac{x-a}{x+a} \right| + C.$$

Например

$$\int \frac{dx}{x^2 - 1} = \frac{1}{2} \ln \left| \frac{x-1}{x+1} \right| + C \text{ и } \int \frac{dx}{x^2 - 5} = \frac{1}{2\sqrt{5}} \ln \left| \frac{x-\sqrt{5}}{x+\sqrt{5}} \right| + C.$$

$$9) \int \frac{dx}{\sqrt{x^2 + a}} = \ln|x + \sqrt{x^2 + a}| + C,$$

където $a \neq 0$. Например

$$\int \frac{dx}{\sqrt{x^2 - 2}} = \ln|x + \sqrt{x^2 - 2}| + C.$$

$$10) \int \frac{dx}{\sin x} = \ln \left| \operatorname{tg} \frac{x}{2} \right| + C \text{ и } \int \frac{dx}{\cos x} = \ln \left| \operatorname{tg} \left(\frac{x}{2} + \frac{\pi}{4} \right) \right| + C.$$

2. Непосредствено интегриране. Под това действие се разбира изравняване на величината под знака на диференциала с аргумента на оставащата функция и след това прилагане на някой от изброените по-горе таблични и интегрални.

Например за да пресметнем интеграла

$$I = \int 2xe^{x^2} dx,$$

внесяме $2x$ под знака на диференциала, $2x dx = dx^2$, и получаваме

$$I = \int e^{x^2} dx^2 = e^{x^2} + C.$$

Тук използвахме, че $\int e^u du = e^u + C$. Аналогично за интеграла

$$I = \int \frac{\ln x}{x} dx,$$

внасяме $\frac{1}{x}$ под знака на диференциала, $\frac{1}{x} dx = d \ln x$, и получаваме

$$I = \int \ln x d \ln x = \frac{(\ln x)^2}{2} + C.$$

Тук използвахме, че $\int u du = \frac{u^2}{2} + C$. За интеграла

$$I = \int \frac{\sqrt{\arcsin x}}{\sqrt{1-x^2}} dx,$$

след внасяне на $\frac{1}{\sqrt{1-x^2}}$ под знака на диференциала, $\frac{dx}{\sqrt{1-x^2}} = d \arcsin x$, намираме

$$I = \int \sqrt{\arcsin x} d \arcsin x = \frac{2}{3} (\arcsin x)^{\frac{3}{2}} + C.$$

Тук използвахме, че $\int \sqrt{u} du = \frac{2}{3} u^{\frac{3}{2}} + C$. За да пресметнем интеграла

$$I = \int \left[6x - 3 \cos x + \frac{4 \arccos x}{\sqrt{1-x^2}} \right] dx,$$

ще се възползваме отначало от линейното свойство,

$$I = 6 \int x dx - 3 \int \cos x dx + 4 \int \frac{\arccos x}{\sqrt{1-x^2}} dx = 6I_1 - 3I_2 + 4I_3 + C,$$

където

$$I_1 = \int x dx, \quad I_2 = \int \cos x dx, \quad I_3 = \int \frac{\arccos x}{\sqrt{1-x^2}} dx.$$

Тук I_1 , I_2 и I_3 означават по една примитивна от съответните интеграли. Очевидно

$$I_1 = \frac{x^2}{2}, \quad I_2 = \sin x.$$

За да пресметнем I_3 внасяме $\frac{1}{\sqrt{1-x^2}}$ под знака на диференциала, $\frac{dx}{\sqrt{1-x^2}} = -d \arccos x$.

В този случай можехме да внесем $\frac{dx}{\sqrt{1-x^2}} = d \arcsin x$, но това би било безполезно. В

крайна сметка

$$I_3 = - \int \arccos x d \arccos x = - \frac{(\arccos x)^2}{2},$$

а за началния интеграл I получаваме

$$I = 3x^2 - 3 \sin x - 2(\arccos x)^2 + C.$$

Да разгледаме интеграла

$$I = \int \frac{dx}{x^2 + x + 1}.$$

След отделяне на точен квадрат в знаменателя получаваме

$$I = \int \frac{1}{\left(x + \frac{1}{2}\right)^2 + \frac{3}{4}} dx,$$

който решаваме по следния начин,

$$I = \int \frac{1}{\left(x + \frac{1}{2}\right)^2 + \frac{3}{4}} dx = \int \frac{1}{\left(x + \frac{1}{2}\right)^2 + \frac{3}{4}} d\left(x + \frac{1}{2}\right) = \int \frac{1}{\left(x + \frac{1}{2}\right)^2 + \left(\frac{\sqrt{3}}{2}\right)^2} d\left(x + \frac{1}{2}\right),$$

$$I = \frac{2}{\sqrt{3}} \operatorname{arctg} \left(\frac{x + \frac{1}{2}}{\frac{\sqrt{3}}{2}} \right) + C = \frac{2}{\sqrt{3}} \operatorname{arctg} \left(\frac{2x + 1}{\sqrt{3}} \right) + C.$$

По същия начин след отделяне на точен квадрат и свеждане към познати случаи се решават интегралите

$$\int \frac{px + q}{ax^2 + bx + c} dx, \int \frac{px + q}{\sqrt{ax^2 + bx + c}} dx, \quad a \neq 0.$$

3. Интегриране по части. Решаването на даден интеграл $\int f(x)dx$ означава по същество да внесем функцията $f(x)$ под знака на диференциала. Много интеграли могат да се решат, ако първоначално внесем само някаква част от $f(x)$, ако това е изобщо възможно, след което да приложим правилото за интегриране по части.

Твърдение 5.2 (интегриране по части). Нека функциите $f(x)$ и $g(x)$ имат непрекъснати производни в отворения интервал Δ . Тогава

$$(5.9) \quad \int f(x)g'(x)dx = f(x)g(x) - \int g(x)f'(x)dx, \quad x \in \Delta.$$

Доказателство. Съгласно формулата за диференциране на произведение

$$[f(x)g(x)]' = f'(x)g(x) + f(x)g'(x),$$

$$f(x)g'(x) = [f(x)g(x)]' - f'(x)g(x),$$

следователно

$$\int f(x)g'(x)dx = \int [f(x)g(x)]' dx - \int f'(x)g(x)dx,$$

$$\int f(x)g'(x)dx = f(x)g(x) - \int f'(x)g(x)dx,$$

понеже

$$\int [f(x)g(x)]' dx = f(x)g(x) + C.$$

При този извод пропуснахме познатите технически уточнения, произтичащи от факта, че неопределеният интеграл е множество от функции. ■

Формулата (5.9) се записва обикновено по следния начин

$$\int f(x)dg(x) = f(x)g(x) - \int g(x)df(x).$$

Например за да пресметнем интеграла

$$I = \int x^2 \cos x dx,$$

внесяме функцията $\cos x$ под знака на диференциала, $\cos x dx = d \sin x$ и получаваме

$$I = \int x^2 d \sin x,$$

след което прилагаме правилото за интегриране по части,

$$I = x^2 \sin x - \int \sin x dx^2 .$$

Сега изнасяме функцията x^2 пред знака на диференциала $dx^2 = 2x dx$,

$$I = x^2 \sin x - \int \sin x 2x dx = x^2 \sin x - 2 \int x \sin x dx .$$

Внасяме $\sin x$ под знака на диференциала, $\sin x dx = -\cos x dx$ и получаваме

$$I = x^2 \sin x + 2 \int x d \cos x ,$$

интегрираме отново по части,

$$I = x^2 \sin x + 2x \cos x - 2 \int \cos x dx ,$$

след което окончателно намираме

$$I = x^2 \sin x + 2x \cos x - 2 \sin x + C .$$

Да обърнем внимание, че по време на междинните действия, при решаване на интегралите не пишем произволна константа. Тази произволна константа се добавя накрая, когато в израза вече няма интегрални знаци.

В този пример се забелязват трите характерни стъпки на прилагане правилото за интегриране по части, внасяне под знака на диференциала, прилагане на формулата и изнасяне пред знака на диференциала.

По същия начин, чрез няколкократно интегриране по части, се пресмятат интегралите от вида

$$\int \sin \alpha x P(x) dx , \int \cos \alpha x P(x) dx , \int e^{\alpha x} P(x) dx ,$$

където $\alpha \neq 0$ е константа, а $P(x)$ е полином, като всеки път под знака на диференциала се внася тригонометричната или експоненциалната функция.

При интегралите от вида

$$\int f(x) \ln x dx , \int f(x) \arcsin \alpha x dx , \int f(x) \arccos \alpha x dx ,$$

$$\int f(x) \operatorname{arctg} \alpha x dx , \int f(x) \operatorname{arcctg} \alpha x dx ,$$

внасянето на $f(x)$ под знака на диференциала и следващо интегриране по части в много случаи може да доведе до решаване на интеграла. Например да пресметнем

$$I = \int x \ln x dx .$$

След внасяне на x под знака на диференциала, $x dx = \frac{dx^2}{2}$, получаваме

$$I = \int \ln x d \frac{x^2}{2} .$$

Интегрираме по части,

$$I = \frac{x^2}{2} \ln x - \int \frac{x^2}{2} d \ln x ,$$

откъдето след изнасяне на $\ln x$ пред знака на диференциала, $d \ln x = \frac{1}{x} dx$, намираме

$$I = \frac{x^2}{2} \ln x - \int \frac{x^2}{2} \frac{1}{x} dx = \frac{x^2}{2} \ln x - \frac{1}{2} \int x dx = \frac{x^2}{2} \ln x - \frac{x^2}{4} + C .$$

Да пресметнем интеграла

$$I = \int \sqrt{x^2 + 1} dx .$$

Интегрираме по части,

$$I = x \sqrt{x^2 + 1} - \int x d \sqrt{x^2 + 1} ,$$

$$I = x\sqrt{x^2+1} - \int x \frac{2x}{2\sqrt{x^2+1}} dx = x\sqrt{x^2+1} - \int \frac{(x^2+1)-1}{\sqrt{x^2+1}} dx,$$

$$I = x\sqrt{x^2+1} - \int \sqrt{x^2+1} dx + \int \frac{dx}{\sqrt{x^2+1}} = x\sqrt{x^2+1} - I + \ln|x + \sqrt{x^2+1}|,$$

откъдето намираме

$$I = \frac{1}{2} \left[x\sqrt{x^2+1} + \ln|x + \sqrt{x^2+1}| \right] + C.$$

Да пресметнем интеграла

$$I = \int e^{\alpha x} \cos \beta x dx, \quad \beta \neq 0.$$

Въвеждаме спрегнатия интеграл

$$J = \int e^{\alpha x} \sin \beta x dx.$$

Чрез интегриране по части намираме

$$I = \frac{1}{\beta} \int e^{\alpha x} d \sin \beta x = \frac{1}{\beta} e^{\alpha x} \sin \beta x - \frac{\alpha}{\beta} \int e^{\alpha x} \sin \beta x dx,$$

$$I = \frac{1}{\beta} e^{\alpha x} \sin \beta x - \frac{\alpha}{\beta} J.$$

Аналогично,

$$J = -\frac{1}{\beta} \int e^{\alpha x} d \cos \beta x = -\frac{1}{\beta} e^{\alpha x} \cos \beta x + \frac{\alpha}{\beta} \int e^{\alpha x} \cos \beta x dx,$$

$$J = -\frac{1}{\beta} e^{\alpha x} \cos \beta x + \frac{\alpha}{\beta} I.$$

По този начин за интегралите I и J получихме линейната система

$$I + \frac{\alpha}{\beta} J = \frac{1}{\beta} e^{\alpha x} \sin \beta x,$$

$$J - \frac{\alpha}{\beta} I = -\frac{1}{\beta} e^{\alpha x} \cos \beta x,$$

която решаваме по познатия начин и намираме

$$I = \frac{e^{\alpha x}}{\alpha^2 + \beta^2} [\alpha \cos \beta x + \beta \sin \beta x], \quad J = \frac{e^{\alpha x}}{\alpha^2 + \beta^2} [-\beta \cos \beta x + \alpha \sin \beta x].$$